

A HÉT KÉRDÉSE

Milyen gazdasági kihívások előtt állunk 2013-ban?

Tavaly az ország végig ellenszélben hajózott. Különösen igaz volt ez az év elején, amikor az összes nagyobb sajtóorgánumban, az Európai Parlamentben és számos más – például kormányközi – fórumon összehangolt támadás folyt Magyarország kormánya ellen. Nem utolsósorban azért, mert az új alaptörvény éppen azokat az értékrendi alapozásokat tartalmazta, amelyeket az Európai Unió alkotmányából a baloldaliak kivenni követeltek, s végül ki is vettek a Lisszaboni Szerződésből. Ezzel párhuzamosan a görög válság kezelésének elhúzódsága olyan pénzügyi pánikot váltott ki, amelynek hatására a kormány a Nemzetközi Valutaalaphoz és az Európai Unióhoz fordult áthidaló hitelért.

A tavalyi év jelentős vívmánya, hogy az ország talpon maradt, méghozzá e mentőöv és a hozzá kapcsolt föltételek teljesítése nélkül is. Kitént, hogy a magyar papírok iránti keresletet nem a nemzetközi egyezmények és különösen nem a sajtóbeli megítélés alakítja. Kiderült, hogy az ország – ahol negyedik éve többletet mutat a fizetési mérleg – nem szorult ki a nemzetközi piacokról. Ez bizony a legkevésbé sem lebecsülendő teljesítmény, hiszen időközben napról napra érkeztek a rossz hírek a dél-európai országokból, és a társadalmi elégedetlenség megnyilvánulásai Romániától Angliáig számos államban jelentkeztek. Az euróvezeti tag, Ciprus esetében előfordult az is, hogy a pénzügyi piacok minden előzetes hír nélkül egyszerűen kiszáradtak. A kis szigetország tizennyolcmilliárd eurós mentőcsomagra szorult.

Magyarország teljesítményét tehát aligha érdemes elvitatni. Ugyanakkor nem kétséges az sem, hogy mindennek nagy ára volt. A gazdaság összteljesítménye 1,4 százalékkal visszaesett, miközben a kormányzat megfelelő mederbe terelte az

lampénzügyeket. A szigorú takarékoság következtében kéthavonta születnek a kiigazító csomagok, a pénzeket befagyasztották, a kiadásokat visszafogták. Az ország – rácsafolva az Európai Bizottság szakértőinek előrejelzéseire – a harmadik évben is tartotta a hiánycélt, és csökkentette a közadósság-rátáját. Míg a magyar adat 82-ről 77 százalékra javult, addig az uniós átlag 77 százalékról 90 százalékra emelkedett. Ezzel Magyarországhoz, hogy 2013-14-re a külső finanszírozás különösebb erőfeszítések nélkül is biztosítható lesz.

Ugyanakkor a gazdaság visszaesése súlyos következményekkel jár. Mindenekelőtt nem teremődnek meg a feltételek az életkörülmények javulásához és az értelmes alkotó foglalkoztatás bővítéséhez. Jelentős eredmények számit, hogy a visszaesés közepette is több mint százezer fővel nőtt a foglalkoztatás aránya. Ez azonban túlnyomórészt a vonzónak semmiképpen sem nevezhető közfoglalkoztatás révén történt, nem pedig a jövedelemteremtő és az emberi kibontakozást szolgáló munkahelyek gyarapításának köszönhetően. A beruházások 14 százalék körüli részaránya a fele a válság előtti szintnek. Ez jelzi, hogy a vállalkozók körében hiányzik a bizalom, és a fejlesztésekhez szükséges előrelátás sincs jelen. Néhány nagy cég befektetése fontos, de aligha

A jövőt felélni nem szabad, megalapozni szükséges

pótolja a családi vállalkozások százazeinek jövőbe vetett bizakodását és ezzel összefüggő beruházásait.

A 2013-as évről biztosan tudjuk, hogy nehéz lesz. Éppen ezért célszerű elkerülni a végleteket. Ugyanakkor nem érdemes vészharangokat kongatni, mert az ország ennél nehezebb időköt is túlélte, és a gazdasági alkalmazkodás folyamata már megindult. Másfelől azonban korai lenne még győzelmi jelentéseket írni. A „magyar modell”, ha létezik ilyen, ötletek sorából, víziók és napi döntések nehezen követhető elegyből állt össze. És miközben megbecsül-

jük az elért eredményeket, nem hallgathatunk arról sem, hogy ezek ára a kiszámíthatóság, az átláthatóság, némelykor a jogállamiság gyengülése volt, ahogyan az az Alkotmánybíróság és az Európai Bíróság ítéleteiben is megjelent. Feladatunk a jövőre nézve ezért az, hogy átláthatóbb, kiszámíthatóbb úton érjünk el jobb eredményeket. És nem utolsósorban az is, hogy a gyakorlatban is érvényesüljön a kormány tagjaitól már többször hallott fogadkozás: sem 2013, sem 2014 nem hozhat választási költségvetést, azaz politikai célú osztogatást. A jövőt felélni nem szabad, megalapozni szükséges.

Csaba László
közgazdász

Kereszténységünk fáklya lehetne Európában

Surján László EP-alelnök megbékélési mozgalmat indított

Mostanában gyakran éri Európát az a vád, hogy elszakad keresztény gyökereitől. Azokat, akik vallásos meggyőződésüknek megfelelően lépnek fel, nemritkán lehurrogják, megbélyegzik. Nem jól van ez így. De mit tehetünk ellene? Hogyan állhatunk helyt keresztényként „elvallástalanodó” világunkban? Surján Lászlót, az Európai Parlament alelnökét kérdeztük.

„Valóban, mintha Európa intézményestül fordult volna el a kereszténységtől – kezdi az alelnök –, ám az Európai Parlament strasbourg-i üléseinek ideje alatti szentmiseken viszonylag sok közép-európai vesz részt. A lengyelek, a szlovákok vagy a magyarok határozottan keresztény irányt képviselnek, s a meggyengült nyugati kereszténység éppen tőlük várja gondolatainak markánsabbá tételét Európában.” Surján László szerint a nyugat-európaiak anyagiakban bővelkednek ugyan, de kiegyensúlyozatlanok, lelki egészségük fogytán. Megfeleltek a keresztény értékekről, másfajta örömeiket keresnek.

„Az örömhír nálunk van, csak nem divat beszélni róla – fejt ki a képviselő. – De nem az a feladatunk, hogy hirdessük az evangéliumot, akár alkalmas, akár alkalmatlan? Hol vannak azok az emberek, akik megmutatnák, hogy érdemes az Isten igéjére építkezve él-

nünk? Mintha az európai keresztények azt üzennék, köszönök, jól vannak, s behúzódnának a csigaházukba. Nem érzik át felelősségüket, s nem találták meg azt a megjelenési formát, amely vonzó lehetne a fiatalok számára. Szent Ferencek vagy Szent Bernátok napjainkban is feltűnnek a világban – folytatja –, gondoljunk Roger Schütz, Jean Vanier vagy Teréz anya példájára. Tömegeket mozgatnak meg, de az emberek nem adják to-

vább a lángot.” Ébresztő keresztényekre van szükség – fogalmaz Surján László –, akik nem elégszenek meg azzal, hogy elbújva, mintegy csupán önmaguk – s persze Isten – előtt tanúskodjanak. Szerinte a „jól elvagyok magamnak” mentalitással éppen azt éri el az európai kereszténység, amit sokan rákényszerítenének: hogy a vallás magánügygé váljon.

„Senki sem mondhatja, hogy a keresztény megközelítés nem európai – teszi hozzá az alelnök. – Robert Schumant szokták idézni: A demokrácia vagy keresztény lesz, vagy nem is lesz. Keresztény értékek nélkül tehát nem működhet tisztességesen. Vállalunk kell a meggyőződésünkben a mérhetetlenül szekularizált világban is, és nem szabad megharagudnunk, ha esetleg csúnyán mondanak ránk. Vannak, akik megvonnák a kereszténység léthez való jogát Európában. Sikerülhet is nekik, ha a keresztények bamba birka módjára nézik ezt. A közéletből való kivonulás szellemi öngyilkosság lenne, azt jelentené, hogy az új, átalakulásra váró Európa nem meg-

felelő erkölcsi talajra épül.”

Surján László szerint azt is fontos tudatosítanunk, hogy közép-európaiak vagyunk, s nem pusztán azért, mert nálunk találkoznak a keleti bérek a nyugati árakkal... Mint mondja, kultúránk rokon, történelmünk közös, kereszténységünk fáklya lehetne Európában. Eleendő alap ez ahhoz, hogy barátságban éljünk a szomszédos népekkel, amelyekről sokszor csak hamis sztereotípiáink vannak, s az elmúlt mintegy másfél évszázad sérelmeit hangoztatjuk. „Ezért indítottam el a Kárpátok ölelte, Duna-völgyi népek közötti megbékélési mozgalmat, melyhez magyarok és nem magyarok immár csaknem négyezren csatlakoztak az interneten (chartaxxi.eu) – így a képviselő. – Nekünk, közép-európaiaknak közeke az érdekeink, de nem elég, ha ezt csupán a politikai vezetés ismeri fel, ha egyáltalán felismeri. Mindenkinek meg kellene tennie a tőle telhető. Mivel a sajtó elsősorban a konfliktusokról számol be, sokan úgy vélik, a megbékélés reménytelen. Mozzgalmunk szeretné elérni, hogy annak is híre menjen: mind többen vannak, akik megbecsülik egymást.”

Nagy E.

VILÁG-NÉZET

katolikus szemmel

A pápai üzenet bírálata

A bírálat lehet nagyon egyoldalú, születethet rossz szándékból, félreértésből is, de legalább azt jelzi, hogy foglalkoztak a tárggyával, jelen esetben XVI. Benedek újról üzenetével. Olaszországban – talán a szentatya közelsége miatt – sohasem hagyják olvasatlanul a béke világnapi gondolatait. Amint világszerte számos egyházközség, plébániai munkaközösség is feldolgozza – persze nem a bírálat szándékával –, s akár hónapokig „él belőle”, gyakorlati következtetéseket von le belőle a plébániai értesítőben. Ezek az üzenetek immár negyvenhat éve a ma olyannyira időszerű katolikus szociális tanítás és politika kincseshányai. Kár, hogy nehéz hozzájutni teljes szövegükhöz.

Szomorú és ugyanakkor szinte nevetséges egyoldalúság viszont, hogy Olaszországban éppen azok bírálták az üzenetet, akik a házasság természetes struktúráját, egy férfi és egy nő életközösségét tagadják. Pedig az üzenet most nem a házasságról szól, csupán mintegy érintőlegesen említi a keresztény tanítás idevonatkozó, közismert részét. Az egyneműek „házassága” volna ma a válság megoldása?

Mennyi kritika, pellengérré állítás, üldözés, kényszermunkatábor szegélyezte a katolikus szociális tanítás hosszú útját, a világ XIX–XX. századi társadalmi és gazdasági történelmének elemzését az evangélium fényében! Az 1891-ben megjelent, *Rerum novarum* kezdetű enciklikától eljutottunk immár XVI. Benedek pápa mostani megállapításáig, mely szerint a világban tapasztalható véres konfliktusok, háborús fenyegetések és feszültségek okai a gazdagok és a szegények között egyre növekvő szakadék, az önzés és individualista gondolkodás, a szabályok nélküli, féktelen pénzügyi kapitalizmus.

A pápával együtt tapasztalhatjuk, hogy Isten nélkül végül mindig előtérbe kerül a hatalom és a nyereség, vagyis maga a bűn minden formájában: önzés, erőszak, kapzsiság, hatalmi vágy, intolerancia (türelmetlenség), gyűlölet és igazságtalan társadalmi struktúrák.

A szentatya a legnagyobb nyereségre, versenyképességre és fogyasztásra épülő, az utóbbi évtizedekben elharapódzott gazdasági modell helyett azt hirdeti, hogy a fejlődésnek a testvériségen és a javak megosztásán kell alapulnia.

XVI. Benedek erőteljesen bírálja a jelenlegi gazdasági rendszereket. A radikális liberalizmus és a technokrácia azt akarja elhitetni a közvéleménnyel, hogy a minden körülmények között megvalósítandó cél a gazdasági növekedés, akár még annak árán is, hogy megfogyatkozik az állam szociális funkciója, szétszakadnak a polgári szolidaritás hálói, csorbulnak a társadalmi jogok és köteleességek.

A pápa leszögezi: elsődleges célkitűzés legyen a foglalkoztatottság és a munkahelyek megőrzése mindenki számára. Végül megállapítja, hogy a békére nevelés nem utópia, hanem egy lassú folyamat, amely feltételezi a spirituális fejlődést, a magasrendű értékekre nevelést és az emberi történelemtől alkotott újfajta szemléletmód elterjedését. Ezt a nevelést szolgálja a béke világnapi üzenet is.

Rosdy Pál

Folyt. köv.

A világvége elmaradt, és persze erről mindenkinek megvan a véleménye. Nemrég a következő beszélgetésfórlányokat kaptam el egy kávézóban:

„Nos, ezúttal csakugyan elmaradt, de jön az nemsokára; talán holnap, talán öt év múlva. Nem zörög a haraszt, ha nem fújja a szél. A majákat komolyan kell venni; nem beszéltek ők a levegőbe!”

„Ez a hisztéria azt jelzi, hogy az emberek sokkal kevésbé »felvilágosultak« és »modernek«, mint a tudomány korában hinn szoktuk róluk, és sem tudásuk, sem félelmük nem mentesek az ősi, talán a kollektív tudattalanba írt elemektől. Lelkünk mélyén mind ott hordozzuk az özönvizet félő Noét, a Szodoma és Gomorra számára kegyelmet kérő Ábrahámot. Aggodalommal kémleljük az eget, és nem nehéz bennünk szorongást kelteni.”

„Ami az elmúlt egy-két hónapban történt, az olyan volt, mint egy óriási, globális médiahekk. És a kereskedelmi tévéadók, a bulvárlapok nem röstelltek játszani a tömegek szorongásával: a világvégéből reklámszlogen lett. – Mi csak azt adjuk a népek, amire vágyik. Ha világvége kell neki, hát megkapja – mentegetőznek. Manapság már a világvége is üzleti kérdés.”

„Hát ez az, hogy éppen nem az. Szerintem pont arról szólt a világvége-hangulat, hogy elvágyódnak ebből a mindent anyagiakra lefordító, mindenkit a pénz, pozíciója alapján lemérő, értékelő vagy leértékelő világból. Egy olyan világból, amelynek csakugyan vége lehetne már...” (kópé)